1851. N°. 148.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG, 10 DECEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 9 December.

Zitting van den Gemeenteraad van gisteren.

Afwezig de HH. Dr. J. Adriaans, S. L. le Poole, P. H. Baron Taets van Amerongen en A. C. Leembruggen.

De Notulen van de vorige vergadering zijn gelezen en goedgekeurd.

De Burgemeester doet mededeeling van eenige ingekomen stukken, die ter lezing zullen worden nedergelegd.

De beraadslaging over de tusschen Gecommitteerden uit den Raad en Curatoren der Leydsche Hoogeschool voorloopig vastgestelde voorwaarden van afstand van het Nosocomium Academicum worden voortgezet, en is als zoodanig art. 13 in behandeling gebragt; op dit art. wordt een amendement van den Heer Gevers, houdende dat de teruggave van het afgestane gebouw van de Hoogeschool, in geval van verschil en daarop volgende scheiding, zal plaats hebben binnen den termijn van twaalf maanden na de opvrage, met 17 tegen 4 stemmen aangenomen, en vervolgens het artikel zelf met 18 tegen 3 stemmen.

De artt. 14, 15 en 16 worden zonder hoofdelijke omvraag goedgekeurd.

Ook wordt art. 17 met 55 tegen 6 stemmen aangenomen, en eindelijk vereenigt zich de vergadering op eene geringe bijvoeging in art. 1 dier voorwaarden, zonder hoofdelijke stemming.

De Heer Sikkel Groos stelt voor de benoeming eener Commissie, bestaande uit drie leden, belast met het onderzoeken, adviseren, het voeren der onderhandelingen en het houden van oppertoezigt over de te verrigten werken ter zake van het ziekenhuis: en is op zijn verzoek eerst dit voorstel in deszelfs geheel in omvraag gebragt, doch met 12 tegen 10 stemmen verworpen, en voorts de benoeming eener Commissie, alleen belast met het ter dezer zake onderzoeken, adviseren en voeren der onderhandelingen, waartoe met algemeene stemmen is besloten.

Tot de stemming zullende overgaan, worden door den Burgemeester, om met hem het stembureau uit te maken, benoemd de HH. Luzac, Gevers en van der Hoeven, en zijn voorts bij stemming tot deze Commissie benoemd de HH. Bucaille, van der Boon Mesch en Olivier.

De Heer van der Boon Mesch heeft voor de op hem uitgebragte benoeming bedankt, en is hierop besloten tot de aanvulling der Commissie bij stemming over te gaan, wanneer de Heer van Kaathoven verzocht heeft, dat op hem geene attentie mogt worden geslagen, en de Heer Sikkel Groos aanteekening heeft verlangd, dat hij aan deze stemming geen deel nam.

Bij de stemming is tot derde lid der Commissie benoemd de Heer van der Hoeven.

Hierna wordt overgegaan tot de loting voor den tijd van aftreding ingevolge art. 27 der Gemeentewet, en zullen dientengevolge aftreden in den jare 1853.

De Raadsleden Dr. C. W. H. van Kaathoven, G. H. Ysselsteyn, Mr. G. P. van Outeren, Mr. A. O. E. Graaf van Limburg Stirum, J. B. de Moen, Prof. A. H. van der Boon Mesch, Mr. N. Sikkel Groos, Mr. M. H. A. Lisman.

In den jare 1855 de Raadsleden Mr. J. C. Bucaille, A. Hartevelt, Mr. H. Cock, Dr. J. Adriaans, S. Le Poole, A. Librecht Lezwijn. H. P. Stoffels, B. F. Krantz.

In den jare 1857 de raadsleden Mr. I. Bake, Mr. G. ten Sande, Mr. C. J. Luzac, Prof. J. van der Hoeven, P. H. Baron Taets van Amerongen, Mr. H. Gevers, Mr. D. Tieboel Siegenbeek, Mr. N. Olivier en A. C. Leembruggen; zullende ten gevolge van eene gelijke loting naar aanleiding van art. 81 der gemeentewet als Wethouders aftreden in 1854 de Heer Bucaille, in 1857 de HH. Hartevelt en Lezwijn.

De Burgemeester stelt voor de benoeming eener commissie tot het ontwerpen eener plaatselijke verordening naar aanleiding van art. 145 der gemeentewet; welk voorstel met 18 tegen 3 stemmen wordt verworpen, hebbende 1 lid zich buiten stemming gehouden.

Eindelijk stelt de Burgemeester voor de benoeming eener Commissie tot onderzoek of de Gemeente kan belast blijven, met het onderhoud der trek- en jaagpaden op de wijze zoo als zulks tot hiertoe heeft plaats gehad, dan wel of zij zich daarvan ontslagen kan rekenen, en worden bij meerderheid van stemmen tot deze Commissie benoemd de HH. Sikkel Groos, van Outeren en Gevers.

'sGRAVENHAGE, 9 December.

Z. M. heeft den hoofdonderwijzer aan het Instituut voor Doofstommen te Groningen, J. Peters, benoemd tot Broeder der Orde van den Ned. Leeuw, tot erkenning van het door hem gedurende 50 jaren met onbezweken ijver en volharding aan dat Instituut gegeven onderwijs.

— Z. K. H. Prins Hendrik is uit Luxemburg hier wedergekeerd.

— Den 5den is voor den Hoogen Raad bepleit de zaak van den Heer C. J. Enthoven alhier, tegen de erven van Z. M. Koning Willem II, waarbij van deze geëischt wordt f 86,227. Voor de erven is door de Heeren Faber van Riemsdijk en Delprat voorgedragen, dat van gemeld bedrag reeds f 81,484 voldaan is aan de firma van L. J. Enthoven en Co., en dat deze mitsdien verpligt is tot vrijwaring. Voor den eischer is opgetreden de Heer Mr. Metman. De uitspraak is bepaald op 19 December.

— De Minister van Koloniën zal morgen geen gehoor verleenen.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Maandag 8 December.

Van de Tweede Kamer zijn ingekomen de Hoofdstukken VIII tot X der Staatsbegrooting voor 1852. — Verzending naar de afdeelingen.

Aan de orde is de beraadslaging over verschillende wets-ontwerpen van ondergeschikt belang, die alle met algemeene stemmen zijn aangenomen.

De vergadering is vervolgens tot nadere bijeenroeping gescheiden.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Zaturdag 6 December.

Aan de orde zijn de beraadslagingen over Hoofdstuk XI (*Departement van Koloniën*) der Staatsbegrooting voor den jare 1852.

De Heer Mackay behandelt vier punten, 1°. de Oost-Indiën in het algemeen; 2°. de amfioen-pacht; 3°. de slavernij; en 4°. de zaak van den Heer Esser. I. Wat het eerste punt aangaat, hij is tegen het stelsel, dat de Regering alles is en alles door en van de Regering zou moeten geschieden. Hij gaat daarbij na, welke stelsels van cultuur er in de Oost achtervolgens hebben bestaan, en merkt op dat het stelsel van gedwongene cultuur tot verarming en ontvolking leidt, en toont er de nadeelen van aan, en acht de wijziging van dat stelsel hoogst wenschelijk. Indien de Oost alleen moet beschouwd worden uit een materieel oogpunt en wegens de vruchten, die deze bezitting afwerpt, de zegen des Heeren kan er niet op rusten! Spr. vraagt verder, of er dan niets aan de drukkende heerendiensten te doen is? en klaagt dat de Javaan beroofd blijft van eenige ontwikkeling in godsdienstigen zin.

II. Opium-pacht. Naar hetgeen hij te dien aanzien gelezen heeft, strekt deze tot een ongeluk voor den Javaan en winnen wij geld ten koste van den Javaan. De Heer van Rijn zegt in zijn geschrift, dat de criminele vonnissen die vroeger slechts 2 à 3 duizend beliepen, tot 9 duizend waren geklommen. Hij beschouwt dit als een gevolg van het toenemend gebruik van de opium, die hij als een zedeloos middel, als gevaarlijk beschouwt en wenschte, dat de Regering het gebruik of ten minste het misbruik daarvan kon beletten.

III. Verlangt hij de spoedige opheffing der slavernij, en spreekt IV over de zaak van den Heer Esser, O. I. ambtenaar, die ter uitbreiding des Christendoms op Java vreemde hulp zou hebben ingeroepen, en daarom verplaatst was.

De Heer Westerhoff klaagt mede over het cultuur stelsel, de hooge landrenten en de zout-monopolie, waardoor de Javaan wordt onderdrukt en uitgezogen.

De Heer Stolte die in Indië is geweest, verdedigt het bestaande stelsel, maar erkent dat het nu en dan overdreven wordt, wil het Christendom met groote voorzigtigheid hebben ingevoerd, van wege de onkundige Mahomedaansche Priesters die in hun belang 't volk zouden opruijen, en keurt de amfioenpacht goed, omdat die zoo doende duur wordt en dus minder algemeen kan zijn.

De Heer van Hasselt bepaalt zich bij Suriname, waar bij velen ontevredenheid bestaat, voornamelijk door het regerings-reglement van 1832. Sedert dat tijdstip is het de Gouverneur-Generaal, die den Raad wel hoort, maar die alleen beslist en beveelt. Men is ontevreden over de censuur, die daar nog gevonden wordt, van welker gestrengheid Spreker een voorbeeld aanhaalt.

De Heer Sloet tot Oldhuis stelt op den voorgrond, dat zijne rede over de Koloniale aangelegenheden niet gerigt is tegen den persoon van den Minister van Koloniën. Hij brengt hulde aan en stelt op hoogen prijs diens verdiensten, regtvaardigheid, humaniteit en onbevlekten naam in zijne voorma-

lige ambtelijke betrekking. Vele punten zou hij kunnen ter sprake brengen; hij zal zich tot 4 punten bepalen en wel: 1° de zaak van den Heer Senn van Basel, die men heeft afgezet; 2° de publicatie van den Gouv. Gen. over het knevelen door de inlandsche Hoofden, Regenten en Dessa's-Hoofden. Die publicatie is niet nieuw; zij werd aanvankelijk met de edelste bedoelingen uitgevaardigd, maar de ondervinding heeft geleerd, dat zij krachteloos is; dat het thans eene zaak voor de censuur is en geene poging om de inlandsche bevolking vermindering van druk aan te brengen. Hij is het geheel eens met den Heer Stolte, dat het cultuurstelsel door overdrijving is bedorven, maar meent dat het particulier landbezit de eenige veilige haven is waarin men het cultuurstelsel kan binnen stevenen; 3°. de bazar-regten. In 1849 vond Spr. daarover weinig gehoor; nu is het al zoo ver, dat allen erkennen dat dit stelsel het hederf van Java is; 4°. De Londensche Tentoonstelling met opzigt tot onze O. I. voortbrengselen, die onder Engelsch O. Indie zijn vermeld. Spr. mag volgens zijn geweten niet langer een stelsel helpen bestendigen, dat in strijd is met de eischen der beschaving en met de wenschelijkheid der uitbreiding van het Christendom, gevaarlijk voor de handhaving van ons gezag, en dat leiden zal, even als de O. I. Compagnie, tot ondergang van Nederlands financiën.

De Heer Baud treedt in een geschiedkundig overzigt en staat stil bij onderscheidene tijdperken: 1811, onder het Engelsch bestuur, vrije arbeid, vrije handel, afschaffing van alle heerediensten, kortom een vrijgevig stelsel, maar met zoovele uitzonderingen in de praktijk dat het stelsel er onder te niet ging. In 1816 kwamen de Koloniën aan ons terug. Men omhelsde toen ook de vrijgevige beginselen, maar de uitzonderingen bleven bestaan; men nam de proef met uitbreiding van vrijen arbeid, dit stelsel had niets gebaat. Spr. hoe ongaarne ook, hij die onder het Britsch Bestuur het stelsel van vrijheid had ingezogen, schonk ten laatste zijn bijval aan het stelsel van den Heer Du Bus, als proeve. De Heer van den Bosch, had weder een ander stelsel, en voorde dat, onder aanvankelijk gunstige vooruitzigten in, doch men vreesde voor overdrijving, men begon de nadeelen te zien, en Spr. zelf wilde het stelsel nazien, doch niet afbreken.

Een ander punt, was de opium-pacht. Valentijn begrootte er reeds in 't begin van 1700 het gebruik op 200 kisten 's maands. Spr. toont aan dat, onder het tegenwoordige stelsel van verpachting, de sluikhandel alle belang verloren heeft, en het gevolg is geweest, dat, terwijl de pacht gestegen is, de comsumtie niet is toegenomen, terwijl verbod sluikerij zou uitlokken.

Nog een gewigtig punt is heden ter sprake gebragt. De invoering, de uitbreiding van het Christendom. Spr. had gewenscht dat men daarover niet gesproken had. Zoo veel mogelijk moeten wij ons met betrekking tot Indië vooral, van godsdienstige beschouwingen onthouden. Maar, nu het is aangeroerd, nu het tot een punt van beschuldiging is bijgebragt tegen de Regering, nu ook zal hij er een oogenblik bij stilstaan. Als Christen, hoopt Spr., dat eenmaal het Christendom over de gansche aarde zal zijn verspreid, hij gelooft dat dit ook gelegen is in het plan der Voorzienigheid, maar is tevens van oordeel, dat de vrucht eerst zal kunnen genoten worden als zij rijp is en dat alle pogingen om haar toe te dienen vóór dat zij rijp is, nadeelig, zelfs gevaarlijk te achten is met het oog op de Indische maatschappij. Een schrander en beschaafd Javaan verzekerde hem, Spr., in vollen ernst, dat hij lange jaren in het denkbeeld verkeerde, dat de Europeanen geen godsdienst hadden, en dat zij er wel eene hadden, was hem eerst gebleken bij zijne reize door Europa.

Op Java, toch (het zijn, zegt de Heer B, de woorden van den Javaan) zag hij bij de Europeanen, geene huiselijke godsdienst; geen bidden of danken vóór of na den maaltijd; geen eeredienst. Maar buitendien hij kwam tot vergelijkingen met de Mahomedanen, en dan tot hetzelfde resultaat dat invoering van het Christendom, altijd uit een practisch en zelfs zedelijk oogpunt, ten eenenmale onnoodig, ongewenscht, onnuttig was. Hij vergeleek b. v. de mindere klassen der Mahomedanen met onze mindere lieden op Java; hij stelde den Javaanschen landbouwer tegenover onze matrozen en soldaten, (die nog door tucht bedwongen waren tegen grootere uitspattingen) en dan vroeg hij of zijne landbouwers niet veel betere menschen waren dan die Christelijke soldaten en matrozen?

Maar nog iets voert nu de Spr. aan in betrekking tot de invoering van het Christendom. Hij zegt: Een van beiden, of de verkeerde Javanen zullen worden goede Christenen of slechte. Worden zij slechte, het bekeeringswerk ware onnoodig en onnuttig, worden ze goede, wat zal dan met het oog op den gezonken godsdienstigen toestand der Europeanen, met wie ze in aanraking zijn, het gevolg wezen? Niets anders dan toenemende verachting, let wel, verachting van de overwonnenen jegens de overwinnaars, die de magt uitoefenen!

Naar aanleiding daarvan is de slotsom van Spr. deze: wilt gij pogingen aanwenden om den Javaan te bekeeren, zoo bekeeren wij eerst ons zelven, en eerst dan zult gij den Javaan van Christendom kunnen spreken, als zij in den Christen-Europeaan zien zullen, den mensch van zuivere zeden en van godsdienstigen wandel.

De Heer de Fremery maakt nog eenige opmerkingen in het betoog van den Heer Stolte en van den Heer Baud, en wordt door eerstgenoemde beantwoord. Daarna voeren de Heeren Wintgens en Metman nog het woord en wordt de zitting opgeheven tot Maandag.

Zitting van Maandag 8 December.

De Commissie van Rapporteurs is gereed, haar algemeen verslag uit te brengen over de voorgedragene Graanwet. — Drukken en ronddeelen, terwijl de dag der beraadslagingen nader zal worden vastgesteld.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der beraadslagingen over Hoofdstuk XI (*Koloniën*) der Staatsbegrooting voor 1852.

De Heeren Hugenholtz en Storm van 's Gravesande ontwikkelen eenige bedenkingen over het zeewezen en het leger in Indië.

De Heer Groen van Prinsterer onderzoekt in het breede drie punten: 1°. den aard van de positie zijner partij bij het tegenwoordig onderwerp; 2°. de tijdigheid der beraadslagingen; 3°. de Evangelisatie op Java.

De Heer van der Linden behandelt uitvoerig drie voorname punten: de vrijheid van handel, de mijnwerken en het cultuurstelsel, spreekt vervolgens nog over de slavernij en dringt aan op vervulling der behoefte eener regeling van 't regtswezen, der financiën en 't beleid der Regering in onze koloniën.

De Heer Jongstra vestigt de aandacht op eenige bijzonderheden vooral op het belastingstelsel in de koloniën.

De Heer van Hoëvell merkt op dat, naarmate de kennis omtrent het koloniaalstelsel toeneemt, de noodzakelijkheid der verandering meer algemeen wordt ingezien. Dat zelfs de Heer Baud heeft toegestemd: dat de herziening van het cultuurstelsel noodig is, echter niet ter vernietiging, maar ter wijziging.

Spr. verdeelt zijn betoog in drie hoofddeelen. Hij zal de vragen behandelen:

1°. Welke waarde heeft het cultuurstelsel?

2°. Heeft dat stelsel uitgediend en moet het afgebroken worden?

3°. Welke weg moet er ingeslagen worden? Welke punten hij met groote uitvoerigheid in belangrijke bijzonderheden ontwikkelt; doch welke redevoering in haar geheel moet worden gelezen.

De Minister van Koloniën zal zich tot de behandeling van de hoofdzaken bepalen, en wanneer het bijzonderheden aangaat die zonder eenige scherpte trachten te bespreken.

I. Wat nu het cultuurstelsel op Java aangaat, heeft hij met veel genoegen uit de rede van den Spr. uit Almelo (den Heer v. Hoëvell) vernomen, dat hij in hem een bondgenoot aantreft, dien hij in hem niet had verwacht. Zijne taak is daardoor in dit opzigt zeer gemakkelijk gemaakt. In het voorbijgaan merkt hij op, dat nopens het stelsel van bestuur in Indie, hij meent, te moeten verwijzen naar het Verslag wegens den toestand der Koloniën over den jaren 1849, dat aan de Kamer is overgelegd, reeds gedrukt is of wordt, en waarin alle mogelijke bijzonderheden voorkomen, die het stelsel van bestuur betreffen. Het is naar dat verslag dat hij ook voor vele bijzonderheden ten aanzien van het cultuurstelsel, meent te mogen verwijzen. De nieuwe Gouv.-Gen. heeft op zich genomen om een naauwkeurig onderzoek in te stellen, nopens de werking van het bedoelde stelsel, met het doel om alle misbruiken die daarin mogten ingeslopen zijn, tegen te gaan, of alle moeijelijkheden en bezwaren die aan het stelsel verbonden mogten wezen, uit den weg te ruimen. Na zijn aankomst in Indie heeft hij reeds dadelijk getoond dat het zijn ernstige wil was, die misbruiken te doen ophouden; overigens is des Ministers stelsel: om het cultuur-stelsel te behouden, met die wijzigingen en verbeteringen, die strekken kunnen om het stelsel aan het primitief doel te doen beantwoorden.

II. Wat aangaat het Onderwijs, heeft hij met genoegen opgemerkt dat men zich daaraan zoozeer laat gelegen liggen. Het heeft de belangstelling van het bestuur, zoowel in de Koloniën als in het Moederland opgewekt. Ten opzigte van de voortplanting des Christendom, waarschuwt hij tegen onberaden ijver. Verder behandelt de Minister nog elf onderscheidene punten, en spoort de leden aan om vooral hunne kennis omtrent de Javaansche zaken te vermeerderen, ten einde alzoo met grond te kunnen oordeelen.

Vervolg der zitting op morgen Dingsdag.

TILBURG, 5 December.

De onroerende goederen van wijlen Z. M. Willem II, nevens en aan den Grooten weg van hier op Breda gelegen, waaronder ook de gebouwen aan het gehucht Dongenwijk, de pannenbakkerij en de in de nabijheid aldaar gelegene schaapskooi, zijn gisteren eerst in percelen en daarna in massa geveild. Zijnde voor eene som van ruim ƒ33,000 voorloopig aan den Heer A. Goyarts te Tilburg, in koop toegewezen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 7 December.

De President heeft eene wijziging gebragt in de algemeene stemming; deze zal thans met gesloten briefjes mogen plaats hebben, waarop slechts *ja*, of *neen* zal zijn uitgedrukt.

— De President vernomen hebbende, dat de Heer Thiers in zijne gevangenis ziek was, heeft hem dadelijk doen in vrijheid stellen. Vele andere gevangen genomen Afgevaardigden zijn ook in vrijheid gesteld; alleen de voornaamste Generaals en invloedrijkste personen blijven nog steeds in bewaring.

— De President is gisteren onderscheiden straten doorgetrokken, gevolgd door een' talrijken staf, en is alom met geestdrift door de bevolking en troepen ontvangen.

— Op verscheiden plaatsen heeft men wapenen en krijgsbehoeften in beslag genomen, die aan nationale garden toebehoorden.

— Volgens de *Constitutionnel* hebben de meeste Agenten der Buitenlandsche Mogendheden zich ten gunste van de handelingen van den President verklaard.

— De gemeenschap is thans op alle punten hersteld, en de straatmakers zijn bezig met het herstellen van het plaveisel op de straten, waar versper-

ringen waren opgerigt. Alle magazijnen en plaatsen van openbaar vermaak zijn geopend en worden weder druk bezocht.

— Uit bijzondere berigten uit Parijs wordt het volgende medegedeeld:

Al de huizen tusschen de straat Montmartre en Sentier zijn erg door het geweer- en kanonvuur gehavend; sommige gebouwen zelf zoodanig, dat men elk oogenblik bevreesd is, dat zij zullen in storten. De oorzaak hiervan is dat de troepen, verwoed, dat uit verscheidene vensters gelijktijdig op hen gevuurd werd, het vuur hunner geweren en kanonnen in den blinde op alle huizen en naar allen rigten. Ongelukkigerwijs geschiedde dit onverhoeds op een oogenblik, dat zich een groot aantal nieuwsgierigen op de boulevards bevond, die bijna allen sneuvelden.

De lijken van hen, die eergisteren sneuvelden, heeft men tot 8 ure des avonds op de boulevards laten liggen. Men schijnt dit met de bedoeling gedaan te hebben, om de bevolking schrik in te boezemen.

— In de straat Saint Denis had mede eene betreurenswaardige vergissing plaats. Twee detachementen linietroepen, aan beide zijden eener door niemand verdedigd wordende versperring verschenen, om haar in te nemen en elkander dus niet kunnende zien, hebben een verwoed gevecht geleverd; eerst toen de versperring gedeeltelijk vernield was, ontwaarde men de vergissing. Er waren toen reeds van de beide zijden, vele dooden en gekwetsten.

— De *Morning-Chronicle* is, wegens lasterlijke opgaven van de laatste gebeurtenissen, verboden en de Correspondent van dat Engelsche blad uit het land gebannen.

— Berigten uit Straatsburg van den 5den melden, dat er wel gisting heeft geheerscht en zich zamenscholingen gevormd hadden, maar dat de overheid echter die heeft kunnen bedwingen.

8 December.

Niet alleen de Belgische maar ook de Duitsche bladen worden sedert twee dagen alhier niet meer rondgebragt. Overigens heeft de stad haar gewoon aanzien terug bekomen. De rijtuigen rijden weder als te voren. De troepen zijn in de casernen, maar er zijn talrijke wachtposten op alle punten. Er worden nog steeds vele lieden gevangen genomen. De Hoven en Regtbanken hebben hunne zittingen hervat. Alleen het Hof van Assises heeft geene zitting gehouden.

— Het dagblad *le Patrie* betoogt dat men nu aan 't einde van de regering der barbaarschheid is gekomen, en bewierookt den persoon van Lodewijk Napoleon als den grooten redder des vaderlands.

De *Constitutionnel* hemelt hem niet minder op.

Telegraphisch berigt van Maandag 10 ure des morgens.

De *Moniteur* bevat eene proclamatie van den President, in welke hij verklaart dat het oproer bedaard is, de maatschappij gered; zijn eerste taak is volbragt, hij roept de natie op, om de worstelingen der partijen te doen eindigen, die alleen maar dienden om de openbare rust in groot gevaar te brengen. Waarom zou het volk tegen hem opstaan? Zoo hij 't vertrouwen verloren heeft, zoo de denkbeelden des volks eene verandering hebben ondergaan, dan behoeft het geen kostbaar bloed te doen stroomen, 't is dan genoeg tegen te stemmen. De President beschouwt altijd het volk als souverein en zal deszelfs beslissing eeren.

De President voegt er bij dat men hem nimmer zal zien terugtreden voor de pogingen der partijgangers, zoo lang de natie niet zal spreken. 't Is overigens een ligte taak, tegen een dwaze worsteling, met een getrouw leger, onder de kalme houding der inwoners en den diepen afkeer der werklieden, voor wier vaderlandslievend doorzigt hij dank betuigt. Deze zamenwerking zal de voltooijing veroorlooven der inwijding van een nieuw tijdvak voor de Republiek.

— In den afgeloopen nacht zijn er nog uit kracht van mandaten van de Justitie negen afgevaardigden, tot de bergpartij behoorende, gevangen genomen.

— Men heeft bij het doorzoeken der huizen, na de gevangennemingen, eene groote menigte wapenen in beslag genomen.

— De *Moniteur* deelt in een verslag van den Minister de Morny aan den President mede, dat er in de Dep. van l'Allier en van de Saône-et-Loire, oproerigheden zijn uitgebroken. La Palisse, een stad met ruim 2000 inwoners, is door de oproerlingen ingenomen, verscheidene gendarmes zijn gedood.

— Te Tournus, een stad van ruim 5000 inwoners, hebben de oproerlingen zich van 't raadhuis meester gemaakt, en ernstige wanordelijkheden hebben op andere punten en voornamelijk in het Arrondissement van Châlon-sur-Saône plaats gehad.

Van wege de dringende noodzakelijkheid om door krachtige maatregelen, die kiemen van opstand te bedwingen, vraagt de Minister de bekrachtiging van het in staat van beleg stellen dier Departementen.

— Te Nantes hebben onderscheiden legitimistische leden van de Algemeene Raad een protest tegen de ontbinding der Wetg. Verg. onderteekend en hunnen ambtgenooten aangespoord om hetzelfde te doen. Ook de Stedelijke raad heeft een besluit genomen, waarbij hij, protesterende tegen de onwettige maatregelen van den President, verklaart in functie te willen blijven voor de krachtige handhaving der orde, hem door zijne medeburgers opgedragen. De Raad had zich permanent verklaard.

— Van Lyon verneemt men nog niets. Overigens is 't moeilijk om bij de eenzijdigheid der enkele dagbladen, die nu als werktuigen der Regering verschijnen, den waren staat van zaken te vernemen. Parijs is wel rustig, maar onder welke omstandigheden! Waar men zich niet kan vervoeren moge overmagt stilte te weeg brengen; zij verbant de rust der vrijheid, het leven en de welvaart die deze verzelt.

De toekomst is overigens te duister dan dat een sterfelijk oog haar eenigermate zou kunnen inzien.

SARDINIË.

TURYN, 2 December.

Hoewel het tekort op de begrooting 44 millioen lires bedraagt, zal de Regering echter met behulp van buitengewone middelen, dit tot 12 millioen kunnen terugbrengen.

— In een der laatste zittingen der Afgevaardigden heeft een geestelijke zelf voorgesteld, om de geestelijke goederen aan te wenden ten nutte van den Staat.

— De tegenstand der geestelijkheid tegen het burgerlijk Bewind neemt meer en meer toe; de Bisschoppen van Savoye hebben, even als die van Piemont tegen het stichten eener Protestansche kerk geprotesteerd, omdat de eerdienst der Protestanten tot losbandigheid en regeringloosheid zou leiden. [Wij hopen voor die geestelijken, dat ze lasteren, 't geen ze niet kennen; althans eene beschouwing van den toestand der Protestantsche Rijken, moet dien laster doen verstommen].

— In de zitting van den Senaat van den 1sten heeft een lid den Minister van Binnenl. Zaken ter verantwoording geroepen wegens het gegeven verlof tot stichting van eene Protestantsche kerk in deze stad. Hij verklaarde, daarbij geenszins te worden geleid door een geest van onverdraagzaamheid, maar alleen te spreken in het belang van de staats-godsdienst en de staatsregeling. Hij meende, dat de zich in Sardinie bevindende Protestanten geenszins in de vrijheid van hun geloof werden belemmerd, en dat de weinigen, die zich in Turyn bevonden, zich met eene huiskapel zouden kunnen vergenoegen. De Minister heeft geantwoord, dat in een land, in hetwelk het beginsel van burgerlijke vrijheid werd erkend, belemmeringen als die, welke de spreker bedoelde, ongeoorloofd waren, maar dat hij eene wet zoude voordragen tot regeling van deze aangelegenheid.

RUSLAND.

Berigten uit het Noorden melden, dat de winter er bijzonder zacht is. In het laatst van October was de Dwina met ijs bezet geraakt, doch in Nober was weder een sterke dooi ingevallen, zoodat het ijs was verdwenen.

Programma

VOOR DE

TENTOONSTELLING

VAN

VOORTBRENGSELEN VAN NATIONALE NIJVERHEID

VAN

NEDERLAND EN ZIJNE OVERZEESCHE BEZITTINGEN,

Te houden te ARNHEM.

Art. 1. In de maand Julij 1852 zal, ingevolge magtiging van Zijne Majesteit, kenbaar gemaakt bij Besluit van den Minister van Staat, Commissaris des Konings in de Provincie Gelderland, van 9 November 1849, No. 5252, 1 afd. aan alle Fabrijkanten, Kunstwerkers, Handwerkslieden, enz., alsmede aan Regenten of Bestuurders van Liefdadige Gestichten, hier te Lande of in de Overzeesche Bezittingen gevestigd, gelegenheid worden gegeven de Voortbrengselen hunner Fabrijken, Werkplaatsen, Gestichten, enz., ten toon te stellen.

Art. 2. De Commissie voor deze Tentoonstelling is aanvankelijk te zamengesteld uit de volgende leden:

De Heeren Mr. J. J. A. A. Baron van Pallandt, Burgemeester, Voorzitter; G. H. Andres en Mr. J. W. Schiff, Wethouders; G. André de la Porte, Mr. H. J. van Gennep en J. D. van Leeuwen, Leden van den Raad; G. W. Baron van Zuylen van Nyevelt, Dr. A. Brants en W. R. Baron van Lijnden, Leden van Gedeputeerde Staten van Gelderland; S. D. Wijckerheld Bisdom en B. F. Baron van Verschuer, Leden der Commissie van Nijverheid; J. J. van Braam en N. W. Buddingh, Grondeigenaren; H. W. Fromberg, Architect; J. J. Bossert, Particulier, en Mr. J. J. van Hasselt, Secretaris.

Art. 3. Door bovengenoemde Commissie zullen de Voorwerpen, voor deze Tentoonstelling bestemd, in ontvang genomen, tentoongesteld en teruggezonden worden, mitsgaders door ieder der Leden aan de Plaatselijke Besturen of de belanghebbenden op hunne aanvragen, alle mogelijke inlichtingen worden gegeven.

Art. 4. Deze Tentoonstelling is niet alleen bestemd voor Voortbrengselen van Nijverheid, Kunst en Vlijt, welke in hunne soort door sierlijkheid van bewerking of uitstekende hoedanigheid uitmunten; maar evenzeer voor die Voortbrengselen van alle takken van Nijverheid, welke door eenvoudigheid of min-kostbaarheid aanbeveling verdienen, zijnde het hoofddoel, om de ontwikkeling en uitbreiding der Nationale Nijverheid, in al takken, hare, ter kennis van het algemeen te brengen.

Art. 5. De Commissie, hoewel daarbij de meest mogelijke inschikkelijkheid zullende in acht nemen, behoudt zich voor, de voorwerpen, welke, volgens haar oordeel uithoofde van ongeschiktheid of om andere redenen, ongepast zijn, niet aan te nemen; en worden bepaaldelijk uitgesloten voorwerpen aan spoedig bederf of aan ontploffing onderhevig, tenzij toereikend voorzien dat zij geen gevaar opleveren.

Art. 6. Vermits schilderijen jaarlijks in andere steden worden ten toon gesteld, zoo zullen ook deze slechts spaarzaam, als bij uitzondering, worden aangenomen.

Art. 7. De geweven stoffen worden slechts bij het stuk aangenomen,

onbewerkte voortbrengselen, zoo als metaal, steen, houtsoorten, even als chemische producten, worden bij stalen toegelaten. Werktuigkundige toestellen, instrumenten en dergelijken moeten vergezeld gaan van eene verklaring van derzelver gebruik. Enkele teekeningen van dezelve worden niet dan in bijzondere gevallen ten toon gesteld.

Art. 8. Alle in te zenden voorwerpen moeten voorzien zijn van eene verklaring van den belanghebbende, dat de ingezondene voorwerpen in zijne fabrijk, werkplaats, enz. of door hemzelven of onder zijn opzigt vervaardigd zijn, mitsgaders eene verklaring van het hoofd van het plaatselijk Bestuur, dat de inzender in de stad of gemeente bekend en zijne fabrijk of werkplaats aldaar gevestigd is.

Art. 9. Degenen, die voor deze Tentoonstelling Voorwerpen wenschen in te zenden, zijn gehouden daarvan, voor den 1sten Junij 1852, aan de Commissie vrachtvrij berigt te geven, met vermelding van den aard en de soort der Voorwerpen, alsmede van de ruimte, welke deze ten naaste bij zullen innemen.

Art. 10. De voor de Tentoonstelling bestemde en van de bij Art. 8 bedoelde verklaring voorziene voorwerpen moeten behoorlijk ingepakt en vrachtvrij, tusschen den 15den en 30sten Junij 1852, aan de Commissie, aan het daartoe bestemde Lokaal, worden bezorgd met eenen brief houdende den naam en de woonplaats van den vervaardiger, opgave van het ingezondene, met eene beknopte en zakelijke beschrijving voor de te vervaardigen Catalogus en, indien die voorwerpen tot verkoop bestemd zijn, den juisten prijs van elk voorwerp en met opgaaf, of men dien prijs verlangt openbaar gemaakt te hebben, zullende van de verkochte voorwerpen, ter goedmaking der onkosten, 2 pCt. van den verkoop worden gekort.

Art. 11. De Voorwerpen mogen gedurende de Tentoonstelling niet terug genomen, noch de verkochte, zonder toestemming der Commissie, vóór het einde der Tentoonstelling worden afgeleverd.

Art. 12. De aangenomen Voorwerpen blijven, tot na de definitieve sluiting der Tentoonstelling, onder het opzigt en de zorg der Commissie, welke ook voor de terugzending derzelve, binnen 14 dagen na de sluiting, zorg zal dragen, kunnende de Inzenders de middelen van vervoer aan de Commissie opgeven, met verklaring of zij zelven voor de inpakking willen zorg dragen dan wel zulks aan de Commissie overlaten.

Art. 13. De Commissie zal van eenige middelen van vervoer de kostelooze overbrenging trachten te verkrijgen en deze alsdan kenbaar maken.

Art. 14. De Tentoonstelling zal van half Julij tot het einde van Augustus (de juiste dag der opening nader te bepalen) voor het algemeen dagelijks geopend zijn, van des morgens 10 tot des avonds 7 ure, en des Zondags van des middags 12 tot des avonds 7 ure, tegen eene Entrée van 30 cents voor ieder persoon.

De Commissie noodigt alle Fabrijkanten, Kunstwerkers, Handwerkslieden, Bestuurders van Gestichten, enz. uit, om door ruime bijdragen, ook van Voorwerpen, welke gering schijnen, het doel dezer Tentoonstelling te bevorderen, ten einde de verbruikers in de gelegenheid te stellen met die Voorwerpen bekend te worden, te doen zien, dat zij zich daarvoor niet tot het buitenland behoeven te wenden, de Nederlandsche Nijverheid aan te moedigen en het debiet hunner voortbrengselen te vermeerderen.

KERKNIEUWS.

MIDDELBURG, 5 December. De Breede Kerkeraad der Nederd. Herv. Gemeente alhier heeft heden tot Leeraar beroepen, den Wel-Eerw. Heer J. C. Hentzepeter, Predikant te Katwijk aan Zee.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, op Donderdag den 11den December 1851, des namiddags ten 1 ure.

ADVERTENTIEN.

Heden avond overleed plotseling tot droefheid van mij en mijne beide Kinderen, mijne hartelijk geliefde Echtgenoot DINA BURGERSDIJK, in den ouderdom van bijna 69 jaren, het 42ste onzer gelukkige Echtvereeniging.

LEYDEN, 7 December 1851. P. J. BURGERSDIJK.

Eenige Kennisgeving.

Voor de treffende bewijzen van deelneming in ons smartelijk verlies, op onderscheiden wijze, persoonlijk en schriftelijk aan ons betoond, breng ik, ook namens mijnen Zoon, mijnen Stadgenooten, Betrekkingen en Vrienden den hartelijksten dank toe.

LEYDEN, 9 December 1851. J. F. VAN OORDT, JWzoon.

Al degenen, welke iets te Vorderen hebben van, of Verschuldigd zijn aan wijlen den Heer Mr. LAURENS BRANDLIGT, in leven *Agent van Conservering en Chocolade Fabriekant*, gewoond hebbende te *Leyden*, en aldaar op den 29sten November 1851 overleden, worden verzocht daarvan vóór den 1sten Januarij 1852, **Opgave** of **Betaling** te doen ten Kantore van den Notaris J. A. PRYN, residerende te *Leyden*.

De Zinder of Zindster van het Doosje, inhoudende een **Zilveren Armband** met Witten Steenen, bezorgd in den avond van 6 December, gelieve zich voor Zaturdag bekend te maken, of het terug te laten halen, zullende in gebreke hiervan, hetzelve in de eerstvolgende week ter Publieke Veiling worden aangeboden ten voordeele der Armen.

OPENBARE VERKOOPING,

op Woensdag den 10den December 1851, des morgens ten *tien* ure, van het WILLIGEN HAKHOUT, staande langs den *Munniken-Boomgaard*, onder *Leyderdorp*.

En op Woensdag den 17den December 1851, des morgens ten *tien* ure, van het ELZEN, ESSCHEN en WILLIGEN HAKHOUT, staande op den Trekweg, tusschen de Stad *Leyden* en den *Leydschehdam*, beginnende aan *de Knipbrug*.

OPENBARE VERKOOPING,

in het *Heeren-Logement* aan den Burg alhier, bij Opveiling den 20sten December en bij Afslag den 27sten December 1851, des avonds te 7 ure, van drie Percelen, bestaande in een HUIS en een PAKHUIS te *Leyden* aan de Haven, Wijk VIII. No. 128, 34 en 35. En een SPEELTUIN onder *Leyderdorp* aan den Cingel, tusschen de Hoogewoerds- en Zijlpoorten der Stad *Leyden*, No. 99.

Te bezigtigen daags vóór en op den dag der Veiling en Afslag, terwijl nadere Informatien te bekomen zijn en Verhoogingen worden aangenomen ten Kantore van den Notaris D. N. ROSKES, te *Leyden*.

De bewonderenswaardige genezingen door de Pillen van Holloway, verbazen een ieder.

Zij genezen niet zelden ziekten en kwalen die door alle deskundigen als onherstelbaar worden beschouwd; de zwakste gestellen worden door derzelver gebruik versterkt, en er is geen geneesmiddel, bekend dat zoo zeker en heilzaam werkt in alle gevallen van ongesteldheden van de gal, lever en maag, als de *Pillen* van HOLLOWAY. Zij zijn ook zeer aanbevelenswaardig voor waterzuchtigen, en bij ongesteldheden der vrouwelijke kunne, en kunnen overigens ook beschouwd worden als een huismiddel, daar zij bloedzuiverend en zeer versterkend zijn, en daar nog weldadig werken waar elk ander middel zonder gevolg blijft.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50.

Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Te bekomen te *'s Hertogenbosch* bij J. STRAATMAN, te *'s Hage* bij W. C. VAN DORT en te *Gouda* bij J. A. P. P. VAN DER HEYDEN, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 8 December.

		Laagst. koers	Hoogst. koers	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à 2½ pCt.	56 3/8	56 5/8	56 1/2
Dito Certificaten	3	64 3/8	64 7/8	64 5/8
Dito dito	4	85 1/4	86	85 7/8
Amortisatie Syndicaat	3½	—	—	—
Handelmaatschappij	4½	106	—	—
O. I. Leening	4	—	—	—
Dito Holl. Spoorweg		—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	4½	—	—	—
Haarlemmermeer	5	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	5	102	103 1/4	103
Dito dito 1828 en 1829	5	102 3/4	102 1/2	102 3/8
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	93 1/4	—	—
Dito 1840	4	—	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	4	85	85 1/4	85
Dito dito Nieuwe	4	—	—	—
Inschrijving in Assign.	6	64	—	—
Certificaten van dito	6	64	—	—
POLEN, Obligatiën	4	—	—	—
Dito Aandeelen met Loten. fl.	250	—	—	—
Dito dito 1835	500	—	—	—
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £	à 5 pCt.	15	15 3/8	15 1/16
Dito dito Onbep. Stukken	5	15	15 3/8	15 1/16
Dito Obligatiën	3	39	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	3	34 1/4	34 7/16	34 3/8
Coupons Ardoins		7 1/16	7 3/16	7 3/8
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll	5	—	—	—
Dito	4	—	—	—
Dito Metall.	5	66	67	66 1/2
Dito Nieuwe	5	74 1/2	74 3/8	74 1/2
Dito 1847	2½	34	34 5/8	34 1/2
BELGIE, Banq.	2½	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	2½	45	45 1/4	45
BRAZILIE, 1824 100 £	5	91	—	—
PORTUGAL, te Londen	5	—	—	—
Dito dito	4	31 5/8	33	32 5/8
VENEZUELA,	3½	38 1/4	—	—
MEXICO,	5	21 3/4	22 1/4	22 1/16
AMERIKA, Bankactiën		4 1/2	4 1/2	4 3/8

Braz. 1839, £ 100, 5 pCt. 88.

De Wisselkoers der Gouden Tienguldenstukken is *f* 9.70 à 75.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt. Prolongatie 3¾ à 4 pCt.

Wissel-Disconto 2.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.